

Araştırma Makalesi / Research Article

İlk Kadın Hükümdar Tomris ve Hakkındaki Betimlemeler Üzerine Bir İnceleme¹*A Study on the First Female Ruler Tomris and the Descriptions about her*Adem ÖCAL ² & Meltem DEMİRCİ KATIRANCI ³

Geliş/Received: 21.09.2022

Kabul/Accepted: 01.04.2023

Öz

Türk tarihinde kadının yerinin çok önemli olduğu ve Türk erkeği ile Türk kadınının birbirinden ayrılmaz bir bütün oldukları düşünülmektedir. Kadını erkekten ayrı ya da toplumdan dışlanmış olarak kabul etmek doğru olmayabilir. Ayrıca, mücadele, savaş ve zafer elde etmek Türk kadınının başlıca özellikleri arasında sayılabilir. Bu mücadele kiminin elinde silahla, kiminin dilinde sözle, kiminin kaleminde yazı kiminin fırçasında renk iledir. Türk tarihi incelendiğinde, Türk kadınının yeri geldiğinde vatanına evlat yetiştiren, eşi yoksa ocağına er olan, gerektiğinde de devlet yöneten, savaşan, topraklarına ve yurduna sahip çıkan örnek bir kadın rolünde olduğu görülebilir. Dünya tarihine damga vuran ilk kadın hükümdar Tomris Hatun'dur. MÖ. 529 yılında İskitler'in başına geçen Tomris, kadınlardan kurduğu ordusu ile büyük zaferlere imza atmışlardır. Türklerin kağanı Tomris Hatun kahramanlığı ve cesaretiyle adından söz ettiren ilk Türk kadını olduğu bilinmektedir. Sadece Tomris değil, Nene Hatun, Halide Edip Adivar, Sabiha Gökçen, gibi niceleri Türk tarihinde hem zekâları hem cesaretleri hem de güzellikleri ile iz bırakan Türk kadınlarından sadece bir kaçıdır. Türk kadını manas destanında idealize edilen Alp tipi güçlü, savaşan kaçmayan, milli ve vatanseverlik ruhuna sahip bir kadındır. Manas destanında Alp tipinin yanı sıra kadın fedakâr, saygın, savaşan, dövüşen, avcı, akıncı bir kahramandır. Araştırmada veriler tarama modeli kullanılarak elde edilmiş ve verilerin analizi betimsel bir yöntemle gerçekleştirilmiştir. İlk kadın hükümdar olan Tomris Hatun'u, sanat eserlerine konu edinen sanatçıların çalışmaları biçim ve içerik bakımından incelenmiştir. Böylece incelenen çalışmaların sanat alanında literatüre katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Kadın, hükümdar, Tomris, sanat, eğitim, betimleme

Abstract

It is believed that Turkish women and Turkish men are linked, and that women have played a significant role in Turkish history. Accepting women as distinct from their men or as being excluded from society may not be appropriate. Additionally, among the primary qualities of Turkish women are battle, war, and winning. This struggle is in the hands of some with weapons, in the language of some with words, in the pen of some with writing, in the brush of others. When Turkish history is examined at, it can be seen that Turkish women play the role of an exemplary woman who raises children for her homeland when necessary, who enlists as a quarry private if she is left without a husband, who manages the state when necessary, who fights, and defends her lands and homeland. Tomris Hatun was the first female head of state to make history.

¹ Bu makalenin özeti, 8-10 Mart 2022 tarihlerinde gerçekleştirilen "Uluslararası Alp Kadın Sempozyumu"nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye. E-posta:adem.ocal@gazi.edu.tr, ORCID:0000-0001-8494-142X

³Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Ankara, Türkiye. E-posta: meltem.katiranci@hbv.edu.tr, ORCID:0000-0002-8323-8502